

EUROPEISKA UNIONEN

Fonden för europeiskt bistånd
för dem som har det sämst ställtDatum
2016-04-21

Fead ökar social delaktighet och egenmakt!

Årsrapporten för Fead 2015 – Slutgiltig version

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 223/2014 av den 11 mars 2014 om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt ska en rapport om föregående års verksamhet lämnas till Europeiska kommissionen före den 30 juni varje år. Årsrapporten är en förutsättning för att Kommissionen kan handlägga Sveriges ansökan om medel. Årsrapporten ska godkännas av övervakningskommittén.

Nedan följer årsrapporten för Fead utifrån de rubriker som fastställts i kommissionens föreskrifter, som kompletterar ovan nämnd förordning. Rubrikerna kommer alltid att vara desamma och gäller även slutrapporten för Fead.

2.1 Beskrivning av programmets genomförande med hänsyn till ekonomiska uppgifter, de EU-gemensamma och de programspecifika indikatorerna

Lanseringen samlade ett 80-tal deltagare

Programmet godkändes i februari 2015. En månad senare, den 26 mars 2015, lanserades programmet i Göteborg. Lanseringen samlade närmare 80 deltagare från ett 50-tal olika organisationer, alltifrån medborgarinitiativ till civilsamhällets organisationer och offentliga sådana.

Inledningstalarna från Socialdepartementet, Europeiska kommissionen och Svenska ESF-rådet, tog sin utgångspunkt i Europa2020-strategins mål att minska antalet människor som lever i fattigdom från 120 till 100 miljoner i EU. De berättade att medlemsländerna och Europeiska kommissionen beslutade om att inrätta Fead som ett komplement till Socialfonden.

Fead var i förslagsstadiet en fond för materiellt bistånd (bland annat mat och skolmaterial) men kom att utökas med insatser för social inkludering. Danmark, Holland, Sverige och Tyskland valde det senare alternativet. Varje land har fått definiera vilka målgrupper som ska få del av Fead. Sverige och Tyskland prioriterar EU-medborgare som lever i en socialt utsatt position under deras korta vistelse i båda länderna. Holland fokuserar på personer över 65 år och Danmark på hemlösa. Några exempel gavs på länder som har valt materiellt bistånd. Mottagarna är alltifrån unga och äldre till hemlösa och hushåll med barn som riskerar bli hemlösa.

Det har under de senaste åren sökt sig allt fler medborgare från andra medlemsstater till bland annat Sverige för att försörja sig själv och sina familjer. De har rätt till sin vistelse genom sitt EU-medborgarskap. Då de oftast stannar korta perioder i Sverige för att senare återvända hamnar de i en svår socialt situation, något som har uppmärksamats först av civilsamhällets organisationer och senare kommuner. Långsiktiga och kortsiktiga insatser behövs på olika nivåer och Fead är en av dem. Det är därför Sverige valde att fokusera på just det som inte täcks av socialtjänstlagen.

Fead – fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt

Svenska
ESF-rådetSvenska ESF-rådet, Huvudkontoret
Besöksadress: Rosterigränd 12, 3 tr
Postadress: Box 471 41, 100 74
StockholmTelefon: 08-579 171 00
Fax: 08-579 171 01
Webbplats: www.esf.se

Forskningen som presenterades på lanseringen kom från Högskolan i Oslo och Akershus. Fokus låg på den så kallade tredje migrationsvågen av främst romer, vilken skedde efter kommunismens fall och bland annat efter Bulgariens och Rumäniens blivit medlemmar i EU. Forskningen bygger på besök i Rumänien, intervjuer samt tidigare forskning om fattigdom, tiggeri och migration. Under våren 2015 presenterade forskningsinstitutet Fafo en jämförande studie om situationen för EU-medborgare i Danmark, Norge och Sverige.

Frågar man målgruppen varför de reser hit under korta perioder, är oftast svaret att försörja sin familj. Att titta blir en av flera alternativa vägar. De samfinansierar resorna till Norden och åker med familjen eller grannar. Utmaningarna för värdländerna är att hitta förutsättningar för dessa människor/individer att skaffa/få (ha) boende, mat, god hälsa och att försörja sig långsiktigt.

Dagen avslutades med presentationen av det idéburna offentliga partnerskapet i Göteborgs stad. Redan 2006 uppmärksammade Göteborgs stadsmission situationen för EU-medborgare i utsatt position, vilket lyftes upp till kommunen. Andra organisationer från civilsamhället involverades och under hösten 2013 lades grunden för ett idéburet offentligt partnerskap. Under 2014 hade stadsmissionen över 10 000 besök och insatser för över 800 individer. Göteborgs utmaningar är precis som andra kommuner härbärgen som inte räcker till och stöd och hjälp vid sjukvårdinsatser, men det finns en plattform och ett tydligt politiskt beslut om att stödja EU-medborgarna under vistelsen i Sverige.

Feads övervakningskommitté bildades

Feads övervakningskommitté samlades den 23 april 2015. På mötet deltog samtliga organisationer¹ förutom två. På dagordningen stod godkännande av årsrapport för 2014, urvalskriterier samt principer för uppföljning och utvärdering. Här diskuterades även urvalsgruppen och dess sammansättning. På övervakningskommitténs andra möte, den 12 november 2015, presenterade de beviljade projekten (se nedan) sin verksamhet. Feads kommunikationsstrategi diskuterades också.

Fead når ut till hela Sverige

Svenska ESF-rådets webbplats innehöll redan i hösten 2014 vanligt ställda frågor om Fead. Informationen utökades efter godkännandet om programmet. Särskilda frågor och svar togs fram för media.

Några dagar före lanseringen uppmärksammades Fead av Sveriges radio Ekot, ett nyhetsprogram som sänds varje heltimme i Sverige. Tidningarnas telegrambyrå publicerade också en artikel som togs med i de flesta dags- och kvällstidningar i Sverige. Spridningen om fonden blev därmed god. Ett tiotal medborgare hörde av sig till Svenska ESF-rådets under veckan. Sveriges television och TV4 (en reklamfinansierad kanal) intervjuade Svenska ESF-rådets ledning.

¹ Forte; Forum- idéburna organisationer med social inriktning; Frälsningsarmén; Göteborgs stad; Läkare i världen; Länsstyrelserna; Kronofogdemyndigheten; Nätverket för Romska EU-migranter; Polisen; Riksförbundet för rättigheter, Frigörelse, Hälsa och Likabehandling; RFHL; Romano Pasos Research Centre; Rädda barnen; Röda korset; Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SIOIS; Socialdepartementet (ordförande); Socialhögskolan; Socialstyrelsen; Stockholms stad; Sveriges kommuner och Landsting (SKL); Sveriges kristna råd; Sveriges stadsmissioner; Verdandi

I den efterföljande debatten fanns kritik av inriktningen av Fead (social inkludering framför materiellt bistånd), andra valet av målgrupp (EU-medborgare i utsatt position framför svenska medborgare som är hemlösa eller fattiga). Det klargjordes att målgruppen var vald av regeringen, att fonden var ett EU-initiativ, och kring Svenska ESF-rådets roll som förvaltningsmyndighet.

Ansökningar på 100 miljoner kronor kommer in

Kännedomen om fonden märktes tydlig när utlysningen av de första 50 miljonerna av fondens totala 80 miljoner kronor stängde den 17 juni 2015. Utlisningen publicerades den 30 april på webbplatsen och innehöll två spår: regelrätt ansökningsförfarande och ett nyintroducerat spår, intresseanmälan. Syftet med det senare var att öppna möjligheterna för mindre organisationer och oorganiserade initiativ att kort berätta om sig själva och vad de vill göra. Syftet var även att presentera dessa för de framtida projektägarna och lägga grunden för eventuellt nya samarbeten. 17 intresseanmälningar och sju ansökningar på närmare 100 miljoner kronor hade kommit in den 17 juni 2015.

En urvalsgrupp tillsattes under juni som skulle ge förslag på vilka projekt som skulle prioriteras. Urvalsgruppens ledamöter² hade olika bakgrunder från socialt och kommunalt arbete, frivillig sektor och juridik. Beslut fattades den 29 september 2015 och publicerades efterföljande dag på Svenska ESF-rådets webbplats.

Fem projekt beviljades medel

Av tabellen nedan framgår projektens namn, projektperiod, ansvarig organisation och feadstöd.

Projektnamn	Startdatum	Slutdatum	Namn på stödsökande/Name of beneficiaries	Feadstöd i SEK	Feadstöd i €
Make sense - Social inkludering och egenmakt för utsatta EU-medborgare i Norra Sverige - "Make sense – Social inclusion for empowerment for vulnerable EU-citizens in Northern Sweden	2015-10-01	2018-10-01	Kommunalförbundet Västernorrland	10 745 460	1 280 746
Digniti Omnia - Värdigare liv för alla / Digniti omnia – a more worthy life for all	2015-10-01	2018-12-31	Växjö pastorat	10 808 000	1 288 200
Bättre hälsa /Better health	2015-10-01	2018-03-31	Göteborgs stad	8 775 662	1 045 967
Po drom - mobila team / Po dorm - mobile teams	2015-10-01	2018-12-31	Göteborgs Räddningsmission	10 685 212	1 273 565

² Sammansättningen beslutades av Svenska ESF-rådet i början av juni 2015: Aaron Israelsson, Ann-Sofie Lennqvist-Lindén, Cecilia Modig, Hala Mohammed, Karin Ekenger, Lisa Pelling, Robert Brisenstam och Stefan Einhorn.

FRISK - fattigas rätt i svensk kontext / Being healthy – the rights of poor people in Sweden	2015-10-01	2018-12-31	Läkare i världen/MdM Sverige	8 969 000	1 069 011
--	------------	------------	------------------------------	-----------	-----------

Fem stödsökande beviljades medel på totalt 50 miljoner kronor. Antalet planerade deltagare fördelar sig enligt nedan.

Projektnamn	Minst antal planerade deltagare	Uppskattad fördelning kvinnor och män	Åldersgrupper (0-15, 15-64, 65+ år)
Bättre hälsa	250	Endast kvinnor	0-64
Digniti Omni – Värdighet åt alla!	175	Jämn	16+
Po drom – mobila team	300	Jämn	0-64
Frisk – fattigas rätt i svensk kontext	300	Jämn	0-64
Make sense – Social mobilisering och egenmakt för utsatta EU-medborgare i svensk kontext	200	Jämn	Alla

Två projektdagar hölls

Den 28 september 2015 bjöds samtliga sökanden på en kunskapsdag kring bland annat kommunikation. Den 11 november hölls en kunskapsdag om projektstyrning och andra praktiska frågor för alla fem projekten. Några deltog på mötet för Feads övervakningskommitté den 12 november.

Feads första forskarträff

Den 10 november hölls ett forskarsamtal om migration och arbete på Svenska institutet för europapolitiska studier. Flera forskare från 10 universitet och högskolor deltog och även utredaren från regeringskansliet, Martin Valfridsson som skrivit "Framtid sökes- Slutredovisning från den nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare". Denna utredning slutredovisades den 1 februari 2016.

2.2 Bedömning av programmets utvecklingen i förhållande till mål, förändringar i resultatindikatorer och programspecifika indikatorer samt bidrag till Europa 2020-strategin

Projekten har en analys- och planeringsfas som slutredovisades senast i mars 2016. Det operativa arbetet gentemot målgrupp startade därför först under våren 2016. Inga deltagare har därför rapporterats för år 2015. Då resultatindikatorerna rapporteras vid utskrivning av deltagare kommer därmed årsrapporten för 2016 att innehålla de första siffrorna på samtliga indikatorer.

Projekten planerar för 1 200 individer

Det planerade antalet deltagare för de fem projekten under perioden 2016-2018 (se ovan för varje projekt) uppgår till cirka 1 200 individer, med en uppskattad könsfördelning på 60 procent kvinnor och 40 procent män. Projekten bidrar tillsammans till att täcka samtliga åldersgrupper även om tonvikten är på åldergrupperna 0-15 år och 16-64 år. Planerat antal deltagare är högre än det totala (minst 700) för hela fonden, då det är normalt med "överintag" för att säkra antalet deltagare. Det är endast utskrivna deltagare med en längre tid insats som ska rapporteras till ESF-rådet.

Samtliga projekt planerar för uppsökande verksamhet och fältarbete för att kunna nå målet. Två av projekten (Bättre hälsa och Frisk) fokuserar endast på hälsofrämjande insatser medan de andra tre fokuserar på samhällsorientering. Det innebär att minst hälften av deltagarna kan nås av hälsofrämjande insatser.

Projekten uppskattar att samtliga deltagare är utrikesfödda även om det kan finnas några enstaka fall där barn kommer att födas i Sverige. En stor majoritet kommer att vara hemlösa.

Projekten engagerar ett 100-tals aktörer

De fem projekten engagerar ett 100-tal samverkansaktörer, varav hälften tillhör civilsamhället. Då välfärdsfrågor fortfarande till stor del är en offentlig fråga är närvaron hög från denna sektor.

Några finansiella siffror

När det gäller de ekonomiska ramarna har beslut på 49,8 miljoner kronor (cirka 6 miljoner euro) fattats, varav 85 procent är EU-stöd (42,33 miljoner kronor eller cirka 5 miljoner euro) och 15 procent statlig medfinansiering (7,47 miljoner kronor eller 1 miljoner euro).

Förskottet från EU på fem procent av fondmedel kom in i början av mars 2015.

Inga utbetalningar har skett till projekten under året då de första ansökningarna om utbetalning kom in i början av februari 2016. Utbetalningarna har kommit igång under mars 2016. Samtliga redovisas i årsrapporten för 2016.

Utbetalningar till förvaltande myndigheten i form av tekniskt stöd har bokförts på 552 000 kronor (cirka 66 000 euro), varav 85 procent är EU-stöd (469 200 kronor eller cirka 56 000 euro) och 15 procent statlig finansiering (82 800 kronor eller cirka 11 000 euro). Tekniska stödet har finansierat endast löner för feadpersonalen på Svenska ESF-rådet, vilken består av tre samordnare, en ekonom, en kommunikatör och en kvalitetshandläggare. Resterande kostnader täcks av statliga anslag.

Första utgiftsdeklarationen för Fead planeras för 2017.

2.3 Beskrivning och bedömning av åtgärder med hänsyn till dubbelfinansiering, jämställdhetsintegrering, likabehandling och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning (artikel 5 pkt 5, 11)

Programmet godkändes februari 2015. I programmet tas könsuppdelad statistik upp där det finns. Principen om inkludering räknas tillsammans med målgruppsmedverkan som två viktiga grunder i projektens planerings- och genomförandearbete.

Svenska ESF-rådet har informerat om de horisontella principerna enligt artikel 5 pkt 5 och 11 på webbplatsen, i anvisningarna till utlysningen, i ansökningsblanketten, läges- och slutrapport. Principerna lyftes på båda projektdagarna och ingår i uppföljningen av projekten, särskilt i övergången från analys- och planeringsfasen till genomförandefasen under våren 2016.

All statistik från projekten kommer att vara könsuppdelad och innehålla uppgifter om individerna är utrikesfödda. De två projekt som fokuserar specifikt på hälsofrågan har lyft kvinnors hälsa, mer fokuserat i Bättre hälsa än i Frisk (se även ovan).

Sverige registrerar inte uppgifter om funktionsnedsättning eller etnisk bakgrund, något som meddelats vid ett flertal tillfällen till Europeiska kommissionen. Medvetenheten om detta finns hos projekten, något som också har lyfts i på projektdagen den 11 november. Samtliga projekt ska kartlägga särskilda behov hos deltagarna. Vad behoven kan vara ska stå i lägesrapporter eller slutrapporter, men informationen blir på aggregerad nivå.

Fead får stöd i jämställdhetsintegrering genom ESF-rådets stödstruktur för de horisontella principerna i Socialfonden. För Fead sätter ESF-rådet av egna nationella medel (det vill säga tillhör inte EU-medel eller medfinansiering) under Feads första år så att projekten får stöd i arbetet med principerna. Samtliga projektledare har tidigare arbetat med tillgänglighet, jämställdhetsintegrering och likabehandling, vilket blir en viktig plattform för det fortsatta arbetet.

Generellt har ESF-rådet byggt upp en intern organisation för de horisontella principerna med regionala och nationella specialister och analytiker. Genom ovan nämnda upphandling av stödstruktur, den plan för kompetensutveckling som finns för samtliga anställda och de projektuppföljningar som ska göras, kvalitetssäkras kunskapen i de horisontella principerna både hos anställda och projekten.

En förutsättning för beslut är att projektägaren har separat bokföring så att transaktioner som hänför sig till projektet kan utläsas. Svenska ESF-rådet har tagit fram en handledning i ekonomi där det i detalj beskrivs vilka krav som ställs på projektägarnas administrativa rutiner för att kunna upprätta den separata projektbokföringen. Vid uppföljningsbesök och besök på plats kontrollerar även Svenska ESF-rådet att dessa administrativa rutiner finns på plats. Genom en korrekt utformad förvaltning av projekten minskas risken för dubbelfinansiering och överfinansiering.

Kriterier för urval av livsmedelsbiståndet

Ej tillämpligt för Sverige.